

Nr 11

Utlåtande i anledning av dels motioner om företagsinteckning vid renskötsel, dels ock motioner om företagsinteckning vid yrkesmässig trädgårdsodling.

Första lagutskottet har i ett sammanhang behandlat fyra motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: 482 av herrar *Wikberg* och *Eric Carlsson* samt II: 606 av herrar *Larsson* i Norderön och *Nilsson* i Tvärälund om företagsinteckning vid renskötsel, ävensom

2) de likalydande motionerna I: 672 av fru *Nilsson* och herr *Åkesson* samt II: 857 av herr *Larsson* i Borrby *m. fl.* om företagsinteckning vid yrkesmässig trädgårdsodling.

I motionerna I: 482 och II: 606 hemställes att riksdagen måtte besluta antaga följande ändrade lydelse av 2 § lagen den 29 juli 1966 om företagsinteckning.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

2 §.

Företagsinteckning må meddelas endast om näringsidkaren är bokföringsskyldig eller driver jordbruk eller skogsbruk.

Företagsinteckning må meddelas endast om näringsidkaren är bokföringsskyldig eller driver jordbruk, däri inbegripet renskötsel, eller skogsbruk.

I motionerna I: 672 och II: 857 hemställes att riksdagen måtte antaga följande

Förslag

till

lag angående ändrad lydelse av 2 § lagen den 29 juli 1966
(nr 454) om företagsinteckning.

Häriigenom förordnas, att 2 § lagen den 29 juli 1966 om företagsinteckning skall erhålla följande ändrade lydelse.

Bihang till riksdagens protokoll 1968. 9 saml. 1 avd. Nr 11

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

2 §.

Företagsinteckning må meddelas endast om näringsidkaren är bokföringsskyldig eller driver jordbruk eller skogsbruk.

Företagsinteckning må meddelas endast om näringsidkaren är bokföringsskyldig eller driver jordbruk, skogsbruk eller yrkesmässig trädgårdsodling.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1968.

Beträffande motiveringarna till dessa yrkanden får utskottet hänvisa till motionerna I: 482 respektive I: 672.

Gällande rätt m. m.

Lagen den 29 juli 1966 (nr 454) om företagsinteckning, som trädde i kraft den 1 juli 1967, ersätter äldre bestämmelser om förlagsinteckning, om inteckning i jordbruksinventarier, om panträtt i spannmål samt om panträtt i spånadslin och hampa. Den nya lagen innebär väsentligen en utbyggnad av det förutvarande institutet förlagsinteckning, främst genom en utvidgning av kretsen av inteckningsberättigade till att omfatta det stora flertalet näringsidkare, däribland jordbrukare, genom en breddning av omfånget av den egendom, som kan besväras av inteckning, samt genom förbättringar i skilda hänseenden av inteckningshavarens ställning i förhållande till näringsidkaren och tredje man. I sistnämnda hänseende märkes framför allt att företagsinteckning medför förmånsrätt inte bara i konkurs utan också vid utmätning och att inteckningen gäller mot ny ägare av den intecknade rörelsen under en övergångstid.

Enligt 2 § lagen om företagsinteckning kan sådan inteckning i viss näringsverksamhet meddelas endast om näringsidkaren är bokföringsskyldig eller driver jordbruk eller skogsbruk. Undantagen beträffande den som driver jordbruk eller skogsbruk sammanhänger bl. a. med att företagsinteckningen ersätter tidigare möjligheter att utnyttja jordbruksinventarier som kreditunderlag. I fråga om andra slag av näringsverksamhet krävs alltså att näringsidkaren är bokföringsskyldig. Detta krav har främst motiverats med att en intecknad rörelse ansetts behöva fortlöpande övervakas från inteckningshavarens sida. Ett av de viktigaste medlen för en effektiv övervakning har då ansetts vara rörelsens bokföring.

Enligt gällande bokföringslag föreligger alltid bokföringsskyldighet för aktiebolag, handelsbolag och ekonomiska föreningar. Bokföringslagen upp-

räknar därutöver en lång rad av verksamhetstyper, där bokföringsskyldighet föreligger. Här nämnes bland många andra handel med varor, värdepapper eller annan lös egendom eller fastigheter, tillverkning eller bearbetning av varor, reparationsverksamhet, byggnadsverksamhet, tryckeri- eller förlagsrörelse, hotell- eller pensionatsrörelse samt teater- eller biografrörelse. I fråga om vissa slag av rörelse gäller dock att bokföringsplikt inte följer med utövandet, om rörelsen vanligen drives utan biträde av flera än make och barn under 16 år samt två andra personer. Även vissa andra undantag från huvudregeln om bokföringsskyldighet gäller.

Det sätt varpå kretsen av bokföringsskyldiga är bestämd enligt gällande bokföringslag torde medföra att fysiska personer som bedriver de i motionerna avsedda näringarna, renskötsel eller trädgårdsodling, är uteslutna från möjligheten att erhålla företagsinteckning i sin näringsverksamhet.

Sedan sakkunniga tillkallats för att verkställa översyn av bokföringslagen har den sålunda tillsatta utredningen i oktober 1967 avgivit betänkande (SOU 1967: 49) med *förslag till lag om skyldighet att föra räkenskaper*. Den nya lagen är avsedd att ersätta gällande bokföringslag. Enligt förslaget skall skyldighet att föra räkenskaper åligga — förutom vissa juridiska personer — envar annan som yrkesmässigt driver självständig rörelse, dock ej den som brukar jordbruksfastighet eller idkar uthyrning av annan fastighet.

Betänkandet är för närvarande föremål för remissbehandling.

Utskottet

Enligt 2 § lagen om företagsinteckning får sådan inteckning meddelas endast om näringsidkaren i fråga är bokföringsskyldig eller driver jordbruk eller skogsbruk. I båda de nu behandlade motionsparen framlägges förslag om ändringar i detta stadgande med syfte att vidga användningsområdet för företagsinteckning. Förslagen innebär att den som driver renskötsel (motionerna I: 482 och II: 606) eller yrkesmässig trädgårdsodling (motionerna I: 672 och II: 857) skall erhålla samma särställning som den som driver jordbruk eller skogsbruk, nämligen att möjligheten att erhålla företagsinteckning inte beror på om näringsidkaren är bokföringsskyldig.

Utskottet inser att det kan vara angeläget att snart få till stånd en utvidgning av användningsområdet för företagsinteckning i fråga om de i motionerna avsedda slagen av näringsverksamhet och säkerligen även i flera andra fall. Emellertid föreligger sedan sistlidna höst ett utredningsförslag som innebär att bokföringsskyldigheten, i förslaget benämnd räkenskapskyldighet, utsträcks till att i princip omfatta alla som yrkesmässigt driver självständig rörelse. Ett genomförande av förslaget medför automatiskt en motsvarande utvidgning av företagsinteckningens användningsområde. Förslaget är för närvarande föremål för remissbehandling.

Med hänsyn till att de genom motionerna upptagna frågorna bör kunna få en tillfredsställande lösning i samband med reformeringen av bokförings-skyldigheten, anser utskottet att Kungl. Maj:ts ställningstagande till nämnda utredningsförslag bör avvaktas, innan riksdagen närmare överväger behovet av de i motionerna förordade ändringarna i lagen om företagsinteckning.

Med hänsyn till det anförda får utskottet hemställa,

att förevarande motioner, nämligen

1) I: 482 och II: 606; samt

2) I: 672 och II: 857,

icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 27 februari 1968

På första lagutskottets vägnar:

INGRID GÄRDE WIDEMAR

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från första kammaren: herr Erik Svedberg (s), fröken Mattson (s), herrar Hjorth (s), Arvidson (h), Ernulf (fp), Svanström (cp), fru Lindström (s) och herr Schött (h)*;

från andra kammaren: fru Gärde Widemar (fp), herr Ekström i Björkvik (s), fröken Berggren (s)*, herr Gustafsson i Borås (fp), fru Lindevist (s), herrar Larsson i Norderön (cp)*, Fridolfsson i Stockholm (h)* och Hansson i Piteå (s).

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.